سه‌شنبه
۱۹ آبان ۱۴۰۵- ۳۰ جمادی‌الاول ۱۴۴۸ - ۱۰ نوامبر ۲۰۲۶- شماره ۳۱۷۵-پیاپی ۴۴۹۳

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»

مدیرمسئول: عاطفه خسروی

سازمان آگهی‌ها: ۸۸۱۰۵۲۸۸ - ۰۹۱۹۱۲۵۱۴۰۶

ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com

تلفن: ۸۲۱۹۰ (داخلی-۱۰۸)

توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۱۰۵۲۸۸

تهران، خیابان قائم مقام فراهانی- کوچه آزادگان شماره ۲۶- کدپستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱

روابط عمومی: pr@smtnews.ir

چاپخانه: صمیم

www.smtnews.ir
info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews
instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com
http://eitaa.com/smtnews
https://ble.ir/smtnews

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

عکس روز

حوالی زندگی

منبع: مهر

برآوردها نشان می‌دهد میلیاردها دلار اسکناس و طلا به‌صورت راکد در گاوصندوق‌ها و زیر بالشت‌های خانگی حبس شده است. در این بین گونه می توان از این سرمایه برای حمایت اقتصاد و تولید بهره برد. موضوعی که کارشناسان را برآن داشته تا تاکید کنند مهار پایدار التهابات ارزی تنها با برخوردهای پلیسی ممکن نیست و نیازمند ابزارهای نوین مالی مانند صکوک است.

توقف یک چرخه باطل برای همیشه

سال‌هاست که بازار ارز در ایران با چرخه‌ای تکراری و فرساینده دست‌وپنجه نرم می‌کند؛ جهش قیمت‌ها، ورود نهادهای نظارتی، بگیروببند دلالان چهارراه استانبول، سهمیه‌بندی دلارهای مسافرتی و در نهایت تزریق مقطعی منابع ارزی کشور برای پایین کشیدن موقت نرخ‌ها. این تجربه تلخ و پرهزینه در تمام دهه‌های گذشته به همگان ثابت کرده است که اقتصاد زبان دستور و تحکم را نمی‌فهمد. کنترل‌های سلب و رویکردهای صرفاً پلیسی و تعزیراتی شاید بتوانند برای چند روز یا چند هفته جلوی رشد شتابان قیمت اسکناس را بگیرند یا تابلوی صرافی‌ها را خاموش کنند، اما در عمل مانند فشرده نگه داشتن یک فنر عمل می‌کنند؛ فنری که با کوچک‌ترین تکانه سیاسی، منطقه‌ای یا بین‌المللی با شدتی چند برابر رها می‌شود و همه محاسبات را بر هم می‌ریزد. در چنین شرایطی، پرسش بنیادین این است که چرا با وجود درآمدزایی ارزی کشور از محل صادرات، همواره با بحران کمبود یا جهش قیمت ارز مواجهیم و چگونه می‌توان این چرخه باطل را برای همیشه متوقف کرد؟ پاسخ در یک واژه کلیدی نهفته است: ابزارسازی مالی.

جایگزینی منطق سرمایه‌گذاری با هجوم به بازار اسکناس

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های اقتصاد ایران این است که دو دسته از متقاضیان متفاوت ارز در یک صف واحد می‌ایستند. یک طرف واردکننده‌ای است که برای ترخیص دارو، قطعات یدکی یا مواد اولیه کارخانه به دلار نیاز دارد، و طرف دیگر شهروندی است که با ریال خود دلار می‌خرد تا فردا فقیرتر نشود. وقتی این دو دسته متقاضی هم‌زمان وارد بازار نقدی یا صرافی‌ها می‌شوند، انفجار تقاضا رخ می‌دهد و دلالان با سوءاستفاده از این جو روانی، قیمت‌ها را به اوج می‌رسانند.

ابزارسازی مالی دقیقاً این گره کور را باز می‌کند. وقتی بانک‌ها و بازار سرمایه اوراق بهادار ارزی معتبر را عرضه کنند، شهروندی که هدفش حفظ ارزش دارایی است، دیگر نیازی ندارد در صف‌های طولانی صرافی‌ها بایستد یا ریسک جعل اسکناس، سرقت و مالیات‌های سنگین معاملات ارزی را به جان بخرد. او به‌راحتی و از طریق سامانه‌های شفاف مالی اوراق خود را خریداری کرده و با اطمینان کامل آن را در کارتابل سرمایه‌گذاری‌اش نگه می‌دارد. این اتفاق، بخش عظیمی از تقاضای سوداگرانه و احتکاری را از بدنه بازار اسکناس جدا می‌کند. زمانی که تقاضای حفظ ارزش از بازار خارج شد، بازار اسکناس و حواله خلوت می‌شود و منابع موجود ارزی کشور با آرامش کامل و بدون تنش قیمتی، به واردات مواد اولیه و کالاهای اساسی خطوط تولید هدایت خواهد شد. این یعنی عمق‌بخشی به بازار بدون نیاز به خرج کردن حتی یک سنت از ذخایر استراتژیک بانک مرکزی.

فاصله با مداخله‌گری مستقیم در کف بازار

واقعیت آن است که در اقتصادهای پیشرفته، بانک‌های مرکزی مدت‌هاست که از نقش یک صراف بزرگ و مداخله‌گر مستقیم در کف بازار فاصله گرفته‌اند و به‌جای فروش فیزیکی اسکناس، از ابزارهای بورس و بازار سرمایه برای هدایت منابع استفاده می‌کنند. برآوردها نشان می‌دهد میلیاردها دلار اسکناس و طلا به‌صورت راکد در گاوصندوق‌ها و زیر بالشت‌های خانگی حبس شده است؛ منابع عظیمی که مردم آن‌ها را نه برای تجارت یا تولید، بلکه از سر ناچاری و صرفاً با انگیزه حفظ ارزش پس‌اندازهای خود در برابر غول تورم پنهان کرده‌اند. از سوی دیگر، بخش تولید و پروژه‌های بزرگ صنعتی کشور به‌شدت تشنه منابع ارزی هستند. پیوند زدن این دو بخش به یکدیگر و بیرون کشیدن این نقدینگی منجمد از منازل، دقیقاً همان حلقه‌ای است که باید از طریق اوراق بهادار مالی از جمله «اوراق مرابحه» و «اوراق وکالت» شکل بگیرد.

ریل‌گذاری نوین برای پس‌اندازهای راکد

برای اینکه مردم حاضر شوند دلارهای مخفی‌شده در خانه‌ها را به چرخه رسمی اقتصاد تحویل دهند، باید ابزاری در اختیار داشته باشند که نه تنها ارزش دارایی آن‌ها را حفظ کند، بلکه سود مشخص، منطقی و البته به همان ارز به آن‌ها پرداخت نماید. در ادبیات مالی نوین و منطبق با شریعت اسلامی، دو ابزار بسیار کارآمد برای این هدف وجود دارد که کارکردی کاملاً شفاف و مردم‌فهم دارند: اوراق مرابحه ارزی و اوراق وکالت ارزی.

اوراق مرابحه ارزی را می‌توان شبیه به یک خرید و فروش اقساطی تضمین‌شده دانست. فرض کنید یک شرکت بزرگ پتروشیمی، پالایشگاه نفت یا کارخانه فولاد برای خرید توربین‌ها و ماشین‌آلات پیشرفته نیازمند واردات تجهیزات با ارز خارجی است. این شرکت به‌جای اینکه به صف دریافت دلار دولتی هجوم ببرد یا از بازار آزاد اسکناس بخرد، اعلام می‌کند که پروژه‌ای سودآور دارد. یک نهاد مالی واسط، اوراق قرضه‌ای بر پایه یورو یا درهم یا دلار منتشر می‌کند و مردم با پرداخت دلارهای خود این اوراق را می‌خرند. با این منابع، تجهیزات صنعتی خریداری شده و به‌صورت اقساطی با سودی معین در اختیار کارخانه قرار می‌گیرد. در سررسیدهای مشخص، این کارخانه که صادرات‌محور است و درآمدهای کلان دلاری دارد، سود و اصل سرمایه را به همان ارز اولیه به خریداران اوراق پس می‌دهد.

در کنار آن، اوراق وکالت ارزی ابزاری منعطف‌تر و جامع‌تر است. در این شیوه، سرمایه‌گذار نیازی ندارد که پولش دقیقاً به یک کالای فیزیکی خاص اختصاص یابد؛ بلکه او به یک نهاد تخصصی مالی یا صندوق سرمایه‌گذاری ارزی «وکالت» می‌دهد تا دارایی ارزی او را در سبدی از پروژه‌های پربازده صنعتی، خطوط کشتیرانی، نفت و پروژه‌های بازرگانی به کار بگیرد. در این روش، مدیریت سرمایه بر عهده وکیل است و سودهای ارزی حاصل از این زنجیره به نسبت سهم افراد میان دارندگان اوراق تقسیم می‌شود. هر دو ابزار، به مردم این اطمینان را می‌دهند که نه تنها ارزش پولشان کم نمی‌شود، بلکه به‌جای ریسک نگهداری فیزیکی اسکناس در منزل، درآمد پایدار ارزی کسب می‌کنند.

اعتماد ارزی و بازار ثانویه؛ شرط حیات نسخه جدید اقتصاد

با تمام این مزایا، اجرای موفق چنین طرحی بر روی کاغذی بدون پشتوانه متوقف خواهد ماند اگر یک اصل بنیادی و حیاتی رعایت نشود: «اعتماد عمومی به استرداد اصل و سود ارز». در سال‌های گذشته، مواردی از گشایش حساب‌های سپرده ارزی در برخی بانک‌ها وجود داشت که متأسفانه هنگام بازپس‌گیری وجوه به دلیل ضعف مدیریت، به مشتریان اعلام شد که معادل ریالی ارز خود را آن هم با نرخ‌های بسیار پایین‌تر تحویل بگیرند! این رفتار غیرحرفه‌ای دیواری بلند از بی‌اعتمادی میان مردم و ساختار بانکی ساخت که نتیجه مستقیم آن پناه بردن دوباره مردم به گاوصندوق‌های خانگی بود.

برای آنکه اوراق مرابحه و وکالت ارزی با استقبال عمومی مواجه شوند، بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی باید نقشی غیرقابل خدشه به عنوان ضامن ایفا کنند. قرارداد این اوراق باید صراحتاً، بی‌قیدوشرط و به صورت حقوقی تضمین کند که در روز سررسید، عین همان اسکناس یا حواله ارزی معتبر تحویل داده می‌شود و هیچ اجباری برای دریافت ریال وجود ندارد. علاوه بر این، باید یک بازار ثانویه شفاف در بورس ایجاد شود تا اگر فردی در میانه راه نیازمند نقدینگی شد، بتواند اوراق ارزی خود را در همان لحظه و بدون هیچ‌گونه افت قیمت یا گرفتاری اداری به دیگری بفروشد و دلارهایش را نقد کند.

سخن پایانی

تنها زمانی که این سه رکن یعنی تضمین صددرصدی ارزی، نقدشوندگی آسان و هدایت منابع به صنایع صادرات‌محور گرد هم آیند، فنر فشرده بازار ارز برای همیشه تخلیه شده و اقتصاد کشور به جای تکیه بر نظارت‌های فرساینده و بی‌اثر، از مسیر ابزارهای پیشرفته مالی به ساحل آرامش و ثبات خواهد رسید.

دریچه

پیش‌بینی رشد ۳۵ درصدی حقوق در بودجه ۱۴۰۶

بر اساس بخشنامه بودجه سال ۱۴۰۶، متوسط افزایش حقوق کارکنان دولت به‌صورت پلکانی ۳۵ درصد تعیین شده و افزایش بیش از این میزان در بودجه دستگاه‌های اجرایی مجاز نیست.

به گزارش مهر، ضوابط مالی تهیه و تنظیم لایحه بودجه سال ۱۴۰۶ کل کشور از سوی رئیس‌جمهور به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ شده است؛ بر اساس این ضوابط، متوسط رشد حقوق کارکنان دولت در سال آینده نسبت به سال ۱۴۰۵ معادل ۳۵ درصد خواهد بود و نحوه اعمال این افزایش پس از تصویب هیات وزیران ابلاغ می‌شود.

مطابق این بخشنامه، افزایش حقوق به‌صورت پلکانی و با رویکرد رشد بیشتر برای حقوق‌های پایین‌تر پیش‌بینی شده است؛ بنابراین رقم ۳۵ درصد به معنای افزایش یکسان حقوق تمام کارکنان نیست و میزان افزایش دریافتی‌ها به سازوکار پلکانی مصوب دولت بستگی خواهد داشت.

در کنار تعیین چارچوب افزایش حقوق، بخشنامه بودجه ۱۴۰۶ برای سایر پرداخت‌های کارکنان نیز محدودیت‌هایی در نظر گرفته است. بر این اساس، سقف اعتبار سرانه مربوط به مزایای عملکردی و پاداش یک‌ماهه کارکنان در بودجه پیشنهادی سال آینده حداکثر معادل اعتبار سرانه سال ۱۴۰۵ خواهد بود.

همچنین دستگاه‌های اجرایی باید اعتبار مورد نیاز برای پرداخت عیدی پایان سال را متناسب با متوسط رشد حقوق پیش‌بینی‌شده در بودجه خود لحاظ کنند؛ با این حال، مبلغ قطعی عیدی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

اعتبارات مربوط به مأموریت‌های داخلی و خارجی کارکنان نیز حداکثر بر مبنای عملکرد و اعتبار سرانه سال ۱۴۰۵ پیش‌بینی می‌شود. کمک‌های رفاهی مستقیم و غیرمستقیم کارکنان، اعم از نقدی و غیرنقدی، نیز از این قاعده مستثنا نیست و سقف اعتبار آن باید با در نظر گرفتن اعتبارات امسال تعیین شود.

از سوی دیگر، در بخش مربوط به هزینه‌های نیروی انسانی، مبنای محاسبه اعتبارات کارکنان برای سال ۱۴۰۶، آمار و اطلاعات نیروی انسانی و پرداخت‌های ثبت‌شده در سامانه یکپارچه نظام اداری ایران (سینا) اعلام شده است. دستگاه‌های دارای قوانین و مقررات خاص نیز موظف‌اند مستندات کامل پرداختی نیروی انسانی خود را به‌صورت تجمیعی و با رعایت محرمانگی ارائه کنند.

این بخشنامه همچنین تأکید دارد که هرگونه افزایش مازاد بر میزان رشد پیش‌بینی‌شده حقوق و مزایا برای شرکت‌های دولتی و دستگاه‌های مشمول، از سوی مراجع و شوراهای مختلف قابل قبول نخواهد بود.

به این ترتیب، دولت در تدوین بودجه سال آینده علاوه بر تعیین متوسط رشد ۳۵ درصدی حقوق، به دنبال محدود کردن رشد سایر پرداخت‌های پرسنلی و انضباط‌بخشی به هزینه‌های نیروی انسانی دستگاه‌های اجرایی است؛ موضوعی که جزییات نهایی آن با تصویب سازوکار اجرایی افزایش پلکانی در هیات وزیران مشخص خواهد شد.

بین الملل

معرفی میلیاردرهای جهان در فوربس

فوربس در فهرست سالانه میلیاردرهای جهان در سال ۲۰۲۶، پنج زن ثروتمند جهان را معرفی کرده است؛ فهرستی که در صدر آن وارثان والمارت و لورئال قرار دارند و چهار نفر از پنج زن نخست، بخش اصلی ثروت خود را به ارث برده‌اند. به گزارش خبرآنلاین، ایندیپندنت نوشت: برای دومین سال پیاپی، آلیس والتون، تنها دختر سم والتون، بنیان‌گذار فروشگاه‌های زنجیره‌ای والمارت، ثروتمندترین زن جهان است. فوربس ثروت او را در فهرست سالانه ۲۰۲۶ حدود ۱۳۴ میلیارد دلار برآورد کرده است. افزایش ارزش سهام والمارت در یک سال، حدود ۳۳ میلیارد دلار به ثروت او افزود. فرانسوا بتانکور مِیرز و خانواده‌اش، وارثان لورئال، با ثروتی حدود ۱۰۰ میلیارد دلار در جایگاه دوم قرار دارند. او نوه اوژن شولر، بنیان‌گذار این شرکت لوازم آرایشی و بهداشتی، است و طی یک سال حدود ۱۸.۴ میلیارد دلار به ثروتش افزوده شد. رتبه سوم به جولیا کُخ و خانواده‌اش با حدود ۸۱.۲ میلیارد دلار می‌رسد. او پس از مرگ همسرش، دیوید کُخ، همراه فرزندانش سهم بزرگی از شرکت کُخ را به ارث برد. ایریس فونتبونا از شیلی با ثروت ۵۲.۶ میلیارد دلاری، که بخش عمده آن از شرکت معدنی آنتوفاگاستا می‌آید، چهارم است. ژاکلین مارس، وارث شرکت صنایع غذایی مارس، نیز با حدود ۴۹.۱ میلیارد دلار در جایگاه پنجم قرار دارد. با این حال، افزایش شمار زنان میلیاردر لزوماً به معنای افزایش زنان کارآفرین در بالاترین رده‌های ثروت نیست. فوربس می‌گوید حدود سه‌چهارم زنان میلیاردر جهان ثروت خود را به ارث برده‌اند و تنها ۱۲۲ نفر از آن‌ها در گروه میلیاردرهای خودساخته قرار می‌گیرند.

زنان همچنان سهم کوچکی از جمعیت میلیاردرهای جهان دارند. از مجموع سه هزار و ۴۲۸ میلیاردر فهرست فوربس در سال ۲۰۲۶، ۴۸۱ نفر زن‌اند؛ یعنی حدود ۱۴ درصد. این رقم در سال ۲۰۲۵، ۴۰۶ زن و معادل ۱۳.۴ درصد کل فهرست بود.

در مجموع، فوربس در سال ۲۰۲۶ سه هزار و ۴۲۸ میلیاردر را با ثروت ترکیبی ۲۰.۱ تریلیون دلار شناسایی کرده است؛ هم تعداد میلیاردرها و هم مجموع ثروت آن‌ها رکوردی تازه در تاریخ این فهرست است.

ایران از نقشه راه جدید گردشگری بازماند

گزارش مشترک نمایشگاه بازار جهانی سفر (WTM) و موسسه «توریسم اکونومیکس» که در ۱۳ آبان ۱۴۰۵ (سوم نوامبر ۲۰۲۶) منتشر شد، نشان می‌دهد که گردشگری بین‌المللی با پیش‌بینی ثبت بیش از ۱.۵۷ میلیارد ورود گردشگر و ۱.۸ تریلیون دلار هزینه‌کرد، گرچه گام‌هایش آرام‌تر از گذشته شده، اما در حال فتح رکوردهای تازه‌ای است. در این میان، آن‌چه بیش از ارقام جلب توجه می‌کند، چرخش در ترجیحات و رفتار مسافران است. گردشگری انبوه همچنان بخش عمده‌ای از بازار جهانی را در اختیار دارد، اما سلیقه مسافران به مرور در حال تغییر است؛ توریست امروز بیش از هر زمان، شیفته تجربه‌های اصیل، زیست در فرهنگ‌های بومی و سفرهای مسئولانه و پایدار است. مفهوم «لوکس بودن» دیگر تنها در هتل‌های گران‌قیمت یا خدمات مادی خلاصه نمی‌شود، بلکه جای خود را به اصالت، اختصاصی‌بودن و عمق تجربه‌های زیسته داده است. در این میان، ایران با میراث چندهزارساله، اقلیم چهارفصل، تنوع قومی و سفره‌های رنگارنگ بومی، دقیقاً همان مقصدی است که می‌تواند به الگوی جدید تقاضای بازار جهانی پاسخ دهد. اما این تحولات در خاورمیانه‌ای رقم خورد که سایه تنش‌های ژئوپلیتیک بر سر آن سنگینی می‌کرد. شورای جهانی سفر و گردشگری (WTTC) پیش‌بینی کرده که ارزش تولید ناخالص داخلی این بخش در منطقه با کاهشی ۱۴.۵ درصدی، از ۳۸۶ میلیارد دلار به حدود ۳۳۰ میلیارد دلار برسد؛ آماری که نشان می‌دهد بحران، سراسر منطقه را کم‌وبیش متأثر کرده است. با این حال، تصویر همسایگان پیچیده است: ترکیه در ۹ ماه نخست سال ۱۴۰۵ (۲۰۲۶) با افت ۱.۵۲ درصدی گردشگران خارجی روبه‌رو شد، در حالی که عربستان سعودی در نیمه نخست سال با ثبت ۶۱.۲ میلیون گردشگر داخلی و خارجی و ۱۵۱.۹ میلیارد ریال درآمد (که وزیر گردشگری این کشور نیز در WTM لندن بر آن صحه گذاشت)، رشدی یک درصدی را تجربه کرد. در دبی نیز پس از افت اولیه ناشی از تنش‌ها، جریان سفرها دوباره جان گرفت؛ به طوری که در هشت ماه نخست سال ۱۴۰۵، ۶.۹۷ میلیون گردشگر شب‌مانده وارد این شهر شدند و مردادماه (اوت) پررونق‌ترین ماه از بهمن‌ماه (فوریه) به بعد شد. این آمارها نه به معنای مصونیت از بحران یا جهش ناگهانی سهم بازار، بلکه نشان‌دهنده تلاش برای بازیابی سریع ظرفیت‌ها پس از شوک‌های اولیه است. در چنین بزنگاهی، غیبت نمایندگان ایران در رویداد استراتژیکی چون نمایشگاه بازار جهانی سفر (WTM) در سال ۱۴۰۵ (۲۰۲۶) لندن، حاصلی جز از دست رفتن یک فرصت طلایی برای معرفی ظرفیت‌های کشور نداشت؛ آن هم در شرایطی که رقبای منطقه‌ای حتی در میان بحران، دست از بازاریابی برنمی‌دارند. خالی ماندن صندلی ایران، فضای رسانه‌ای را بی‌رقیب در اختیار روایت‌های یک‌طرفه گذاشت و فرصت تبیین بی‌واسطه واقعیت‌های کشور را محدود کرد؛ حال آن‌که تریبون WTM لندن می‌توانست بستری

بی‌بدیل برای دیپلماسی عمومی و پاسخ‌گویی به فضاسازی‌های رسانه‌ای باشد. در نهایت، این غیبت تنها به معنای خسارت‌های کوتاه‌مدت تجاری برای بخش خصوصی نبود؛ بلکه شانس شبکه‌سازی حرفه‌ای، ارتباط مستقیم با تصمیم‌گیران بین‌المللی و درک زودهنگام نبض تغییرات بازار جهانی را از گردشگری ایران سلب کرد.